

SZINKRONLÁTÁSOM TÖRTÉNETE

Amikor Lezsák Sándor a Kuratórium első ülésén szinte szeppenten arról beszélt, hogy fél álmodozni, mert minden álma valóra válik, az irigység leghalványabb árnyalata nélkül osztokodtam csendes örömeiben.

Immár húsz esztendeje álmodozunk együtt Lezsák Sándorral, időnként Lakitelken, gyakran Marosvásárhelyen, néha egymás mellett, többnyire egymástól távol, de kísértetiesen ugyanarról; ezért érzem úgy, hogy nemcsak a saját álmait, hanem az én álmaimat is – s minden bizonnyal nagyon sokunkét – sikerül sorra megvalósítania.

A tízenötmillió magyar ugyanazt a közös asztalt üli körül; de az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy mást-mást eszünk erről az asztalról. Elrugaszkodva a képes beszédétől, tárgyilagosan számot kell vetnünk sorsunkkal, mindenekelőtt azzal, hogy álmaink megvalósításához más-más közeg ellenállását kell leküzdenünk, s ebben a küzdelemben – erőnk, elszántságunk sem egyforma – gyakran maradunk alul. Én legalábbis a körülmények kényszerítő hatalma elleni lázadások, e lázadások során elszenvedett vereségek, a vereségekből való felépülések és újabb lázadások sorozatának érzem az életemet. Talán azért alakult ki bennem – minden bizonnyal az ösztönök szintjén – a sajátos szinkronlátás, amely olyankor jelentkezik, amikor új vállalkozásba kezdek: tudniillik ilyenkor egyszerre jelenik meg előttem az, hogy mire szövetkeztünk, s az is, hogy miért bukhatunk el. Ösztönökről beszéltem, de az értelmes ösztönök tapasztalatokra hallgatnak. Eleve nem él bennem például, hogy 1989. december 26-án „kibeszélésre” ültünk össze marosvásárhelyen, román és magyar, magyar és román értelmiségiek. A beszélgetés valóban őszintének tűnt, nyilatkozatot is kiadtunk – Barátság Platformja címmel –, amelynek a résztvevők megbízásából egyik társszerzője voltam s amelyben

mindannyian tiszta szándékainkat hangoztattuk. Jóval később derült ki, hogy mialatt mi ezt a nyilatkozatot fogalmaztuk, néhányan azok közül, akikkel előző nap „szincerizáltunk”, már megalakították a Vatra Românească nevű „kulturális” szervezetet, amely a nyilvánosság előtt február 8-án bontott zászlót, a marosvásárhelyi Sportcsarnokban. Talán nem csak öngigazolás, ha megemlítem, hogy azon a december 26-i kibeszélésen, magam számára is váratlanul, ünnepet rontva így kezdtem hozzászólásomat: ismét alkalmunk van valamit elrontani. Igaz, hogy – Albert Camus-ra hivatkozva – azzal fejeztem be: mégis görgetnünk kell a sziklát, hátha egyszer majd fentmarad.

Mindezt csak azért mondtam itt el, hogy kiemeljem: most, amikor ismét nekivágunk valaminek, nyugodtnak érzem magam. Hiába hallgatózom befelé, a véscsengő hallgat. Talán azért, mert szívem szerint való emberekkel szövetkeztem. Talán azért, mert otthon érzem magam ebben a környezetben, egy uszoda leltője alatt meghúzódó „székház” fehérre meszelt falai között, melyek máris kuckó-meleget sugároznak, s én ösztöneimmel tudom, hogy az igazán sikeres vállalkozások többnyire ilyen egyszerű, lélekkel bebútorozott helyiségekből indulnak. De mindenekelőtt azért érzem magam nyugodtnak, mert biztos vagyok benne: sokan állnak majd mellém. Hiszen az Alapítvány a Lakitelki Nyilatkozat szellemében született, s mindnyájunk legemberibb vágyát kívánja szolgálni: azt, hogy otthon érezhessük magunkat a világban. Itthon, e hazában s otthon abban a hazában is, amelyet számunkra anyanyelvünk és a magyar nyelvet beszélők közössége jelent.

Gálfalvi György

Elhangzott a Lakitelek Alapítvány első összejövetelén.